

TURINYS

KAS GI TOS DŽIUNGLĖS?

6

**LEISKIMĖS Į KELIONĘ
SU DŽIUNGLIŲ TYRINĖTOJ AIS**

12

METŲ LAIKAI DŽIUNGLĖSE

16

TARP DŽIUNGLIŲ DIENOS IR NAKTIES

20

DŽIUNGLIŲ TYRINĖTOJŲ KASDIENYBĖ

24

DŽIUNGLIŲ PAVOJAI

28

DŽIUNGLIŲ AUGALAI

32

DŽIUNGLIŲ GYVŪNAI

36

KAPUCINŲ NUOTYKIAI

38

RAUDONOSIOS AROS MEILĖ

42

TINGINIO SIESTA

46

JŪRINIO VĖŽLIUKO GIMIMAS

50

**LAPGRAUŽIŲ SKRUZDĖLIŲ
PASLAPTYS**

54

**LAPALAI PĖS VARLYTĖS –
GRAŽIOS IR LABAI
NUODINGOS**

58

**APIE DRIEŽĄ VARDU
JĖZUS KRISTUS**

62

**SKUBANČIŲ GYVENTI
KOLIBRIŲ PASLAPTYS**

66

ARŠIEJI KRABAI

70

IŠ SKRUZDĖDŲ GYVENIMO

74

**KUKLIOSIOS DŽIUNGLIŲ
JŪRŲ KIAULYTĖS**

78

**KRAUPUSIS DŽIUNGLIŲ
KOLEKCIININKAS**

82

ŽALIOJI MŪSŲ PLANETA

86

LEISKIMĖS Į KELIONĘ SU DŽIUNGLIŲ TYRINĖTOJ AIS

Kas gi tos drėgnųjų atogrąžų miškų džunglės, vien skaitydamas faktus gerai nepajusi. Todėl kviečiu **leisti į kelionę** po tokias džungles, kur gamtos įvairovė viena iš didžiausių pasaulyje. Kartu su kitais džunglių tyrinėtojai keliausime į **tolimąją Kosta Riką**, į žmonių nepalietus miškus, kuriuose vis dar knibždėte knibžda gyvybės ir įdomių istorijų.

Nebijok, neteks vienam klaidžioti po džunglių tankmę. Eisi drauge su **džunglių tyrinėtojai**. Aš – viena iš jų. Kitados, kaip ir tu, skaičiau apie džungles ir svarsčiau, koks gi jose būtų jausmas. Ar ten tikrai taip karšta ir drėgna? Ar ten kiekviename žingsnyje išgirsti kažką judant? Praėjus daugel metų, su kuprine ant pečių patraukiau į Kosta Riką, kad pati patirčiau ir tau papasakočiau.

Čia apsistojau **džiunglių stovykloje** su kitais gamtos tyrinėtojais, atvykusiais iš įvairių pasaulio kampelių. Nors mes – džiunglių tyrinėtojai – ilgai mokėmės suprasti gamtą, džiunglėse visada atrandi ką nors naujo. Taigi, nepamiršk botų iki kelių, žiūronų, skrybėlės, purškiklio nuo uodų, tikrai daug vandens ir leiskimės į nuostabų, nuotykių pilną žygį po džiunglių tankmes.

JŪRINIO VĒŽLIUKO GIMIMAS

Ne visi gyvūnai yra nuolatiniai džunglių gyventojai. Kai kurie čia užsuka tik retkarčiais. Liepą prasideda **jūrinių vėžlių sezonas**. Karštomis vasaros naktimis jūrinių vėžlių patelės ropščiasi iš Ramiojo vandenyno į smėlėtus paplūdimius, čia **kasa duobes smėlyje** ir, padėjusios kiaušinius, grįžta atgal į vandenyno bangas. O mes, džunglių tyrinėtojai, naktimis išsiruošiame jų stebėti. Tam reikia tikrai didelės kantrybės. Galima vidury nakties pravaikščioti paplūdimiu pirmyn ir atgal valandų valandas, bet taip nė vienos vėžlės ir nepamatyti. Danguje švyti begalė visai nepažįstamų žvaigždžių, o drėgname pajūrio smėlyje melsvai **šviečia maži mikroorganizmai**.

Tačiau net ir nepamačius nė vienos vėžlės naktys čia nuostabios.

Po maždaug 2 mėnesių įvyksta kitas gamtos stebuklas, kurį taip pat kartais galima išvysti, – mažutėlis gležnas jūrinis vėžliukas visomis išgalėmis stengiasi išsirausti iš bendros **kiaušinių dėties su dar virš 100 brolių ir seserų**.

Mama vėžlė naktį kiaušinius gali padėti net giliau nei 50 centimetrų. Tai beveik tiek pat, kiek tavo žingsnis! O kaip sunku paskui prislėgtam drėgno smėlio iš ten išsikapanoti. Šiaip ne taip išsilaisvinę, vėžliukai vienas po kito pradeda skubėti jūros link. Ir kas gi jiems pasakė, kad ten jų namai?

Juk **mamos jie daugiau niekada nebepamatys**, tik galbūt dėl laimingo atsitiktinumo kada nors prasilenks su ja nardydami jūroje ir ieškodami skanesnio augaliuko pietums. Niekas jiems nepasakė, kaip ir paukščiams niekas neparodė, kur rudenį metas kelti sparnus, o kuria linkme pavasarį ieškoti namų. Jie tiesiog tai žino.

Gal manai, kad tik vandenyje prasideda jūrinio vėžliuko kelionė? Bet juk vandenį dar reikia pasiekti! Ir ši, atrodo, tokia **trumpa kelionė smėliu** iki vandens yra **viena svarbiausių jo gyvenime**. Jau pirmieji vėžliuko žingsniai parodo, ar jis pakankamai stiprus, kad išgyventų, kad įveiktų visus jo tykančius pavojus.

Kai kurie vėžliukai išsiritą visai silpnai ir net nedidelė smėlio bangelė – didžiulis iššūkis, kurio gali ir neįveikti. Delsti taip pat šiukštu! Pradėję risti anksti ryte, jie turi spėti vandenį pasiekti dar saulei neužkepinus. Juk ką tik išsiritusių vėžliukų **kiautas dar yra minkštas** ir jie kaitrioje saulėje **gali tiesiog iškepti**. Apie save neleidžia pamiršti ir virš galvų klykaujantys, atrodo, visada išbadėję **kirai** ir kiti paukščiai, o kai kur ir **šunys, meškėnai ar kojotai**. Visiems gamtoje reikia maitintis, ir, deja, šie mažyčiai dar minkšti vėžliukai kartais tampa grobiu. Tad jūrinio vėžliuko gyvenimo pradžia – tarsi kliūčių ruožas su daugybe išbandymų.

O NEI KIRASI!

Bet kodėl ši kelionė smėliu tokia svarbi? Ir dar svarbiau – kodėl **negalima vėžliuko tiesiog nunešti iki vandens?** Juk taip norisi jam padėti... Jei taip jam pagelbėtume, padarytume tikrą meškos paslaugą. Šią kelionę mažasis **vėžliukas prisimins visą savo gyvenimą**. Tas jam toks ilgas įveiktas atstumas leis po 20 metų, kai jau bus subrendęs, prisiminti, kurgi jis išsiritu, ir sugrįžti į tą pačią vietą dėti kiaušinių. Net jei jauna vėžlio patelė nuplauks į kitą pasaulio pusę, ji beveik visada vis tiek **sugrįš čia – į savo gimtąjį paplūdimį** dėti kiaušinių.

Liūdniausia, kai vėžlės sugrįžta po tiek metų, bet jų paplūdimys jau ne toks, koks buvo. Gerai, kad šiose Kosta Rikos džiunglėse paplūdimiai dar nepakitę, bet pasaulyje yra daugybė vietų, kur plytėjo smėlis, o dabar sustatyti balti plastikiniai gultai, kur buvo tylu ir ramu, o dabar

šurmuliuoja daugybė žmonių. Kur smėlis buvo purus ir nebuvo taip sunku išsikasti duobę, dabar jis išvažinėtas paplūdimio motociklų ir suspaustas besideginančių minių žmonių. Ir šviesos – tos begalinės šviesos iš visų pusių: viešbučių lempos ir restoranų prožektoriai. Vargšė mama **vėžlė dažnai išsigąsta** visų šių pokyčių ir apsisukusi grįžta į jūrą taip kiaušinių ir nepadėjusi. Arba dar liūdniau: iš kiaušinių išsiritę **vėžliukai susipainioja dėl šviesų bei triukšmo** ir pasuka ne link jūros – savo namų, o į priešingą pusę – kur burzgia ir lekia keliu palei paplūdimį automobiliai.

Ne visiems ši pirmoji kelionė būna sėkminga. Tik **vienam laimingajam iš tūkstančio** pavyks užaugti ir tapti suaugusiu jūriniu vėžliu – tam, kuris sugebės įveikti visus išbandymus kelyje.

KAS, KUR, KAIP IR KODĖL?

1 KADA ATsirADO JŪRINIAI VĖŽLIAI?

Sunku patikėti, bet jūriniai vėžliai gyveno mūsų Žemėje dar dinosauro laikais, tai yra prieš daugiau nei 100 milijonų metų! **Beveik dinosauro pusbroliai!**

2 KAIP SKIRSTOMI GYVŪNŲ ATsirADIMO BŪDAI?

Kiaušiadėjystė – kai gyvūnai deda kiaušinius, o gyvavedystė – kai vedami (t. y. gimdomi) jau išsivystę jaunikliai.

AR GALĖJAI PAGALVOTI?

- Pasaulyje randamos 7 jūrinių vėžlių rūšys, 2 iš jų – kritiškai nykstančios.
- Į Kosta Riką užsuka ir čia kiaušinius deda ir sparčiai nykstantys **kietadžiai vėžliai**. Tai patys didžiausi jūriniai vėžliai, galintys užaugti iki 2 metrų ilgio. Jų šarvas nėra kietas, bet odiškas ir lankstus.
- Jūriniai vėžliai yra **puikūs keliautojai**. Ieškodamas maisto, kietadis vėžlys kasmet gali nuplaukti apie 16 000 kilometrų – per visą Ramųjį vandenyną.

